

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XCVIII. — Wydana i rozesłana dnia 31. grudnia 1912.

Treść: (M 231—233.) 231. Rozporządzenie, którym ogłasza się dodatkowe postanowienia do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania wodomierzy. — 232. Rozporządzenie, którym ogłasza się dodatkowe postanowienia do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania wodomierzy. — 233. Rozporządzenie, którym ogłasza się postanowienia dodatkowe do przepisów, dotyczących urzędowego badania i uwierzytelniania przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności.

231.

Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych z dnia 21. grudnia 1912,
którem ogłasza się dodatkowe postanowienia do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania wodomierzy.

Dodatkowo do rozporządzenia ministeryjnego z dnia 17. grudnia 1909, Dz. u. p. Nr. 209, podaje się do wiadomości publicznej następujący dodatek do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania wodomierzy, wydany przez c. k. Główną Komisyę miar i wag.

Postanowienia niniejszego dodatku wchodzą w życie z dniem ogłoszenia.

Trnka wr.

Dodatek pierwszy do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania wodomierzy.

Zamiast postanowień rozdziału V., punkt 18., ustęp 5., przepisów, ogłoszonych rozporządzeniem ministeryjnym z dnia 17. grudnia 1909, Dz. u. p. Nr. 209, wchodzą w życie następujące postanowienia:

„Jeżeli przy badaniu wodomierza niema przeciążenia, wynoszącego sześć atmosfer, albo jeżeli

wodomierz, oddany urzędowi cechowniczemu do sprawdzenia, przeznaczony jest dla ciśnienia mniejszego, niż sześć atmosfer, wówczas można wodomierz sprawdzać urzędowo przy rozporządzeniu ciśnieniu, względnie przy tem podanem ciśnieniu, do jakiego wodomierz jest przeznaczony; jako obciążenie maksymalne (100%owe) ma się przytem uważać tę największą ilość przepływu, przy której sprawdza się wodomierz, uwzględniając istniejące, względnie podane ciśnienie.

Na tej podstawie należy obliczyć 50-, 10- i 2%owe obciążenie.

O ile wodomierz sprawdza się przy innem przeciążeniu niż sześciu atmosfer, uwidacznia się to zawsze w świadectwie sprawdzenia, odnosząc się do odnośnego wodomierza.“

Wiedeń, dnia 18. listopada 1912.

C. k. Główna Komisja miar i wag:
Lang wr.

232.

Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych z dnia 21. grudnia 1912,
którem ogłasza się dodatkowe postanowienia do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania wodomierzy.

Dodatkowo do rozporządzenia ministeryjnego z dnia 17. grudnia 1909, Dz. u. p. Nr. 209,

i z dnia 21. grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 231, podaje się do wiadomości publicznej następujący dodatek do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania wodomierzy, wydany przez c. k. Główną Komisję miar i wag a zatwierdzony co do należycieści przez Ministerstwo robót publicznych.

Postanowienia niniejszego dodatku wchodzą w życie z dniem ogłoszenia.

Trnka wr.

Dodatek drugi do przepisów, dotyczących urzędowego sprawdzania i uwierzytel- niania wodomierzy (wodomierzy cząstkowych).

Do urzędowego sprawdzania i uwierzytelniania i to jako wodomierze systemu VI. dopuszcza się takie wodomierze, które mierzą całą ilość zużywanej wody pośrednio a tylko pewną jej część bezpośrednio.

Wodomierze te winny odpowiadać przepisom ogólnym, ogłoszonym rozporządzeniem z dnia 17. grudnia 1909, Dz. u. p. Nr. 209, a nadto jeszcze następującym szczególnym przepisom:

1. Średnicą przekroju wodomierza cząstkowego nie może wynosić mniej niż 100 mm.

2. Urzędowe sprawdzanie wodomierzy cząstkowych odbywa się tylko w tem miejscu, gdzie one są stale ustawione.

Bliższe warunki, pod którymi się je sprawdza, oznajmi w każdym poszczególnym przypadku c. k. Biuro cechownicze dla elektromierzy i wodomierzy w Wiedniu (por. punkt 19., ustęp 3., przepisów, ogłoszonych w Dz. u. p. Nr. 209 z roku 1909).

3. Przy sprawdzaniu tem należy uważać za obciążenie maksymalne (100%owe) tą największą ilością przepływu, zapomocą której można sprawdzać wodomierz przy ciśnieniu, zachodzącym na miejscu ustawienia, oraz wśród innych tam panujących stosunków. Na podstawie tego maksymalnego obciążenia należy wymierzyć 50-, 10- i 2%owe obciążenie, przy którym należy sprawdzać wodomierz wedle punktu 18. wymienionych przepisów (por. powyższe rozporządzenie, ogłoszone w Dzienniku ustaw państwa z roku 1912 w Nr. 231, względnie Dodatek pierwszy do przepisów o urzędowem sprawdzaniu i uwierzytelnianiu wodomierzy).

4. Wodomierz systemu VI. może składać się albo z rury Venturiego $V_1 V_2$ (ryc. 1) — są to dwie stożkowate nasadki rur, stykające się z sobą swoją mniejszą podstawą — i z przewodem poboczny $G_1 G_2$, przytykającego do jednej z tych nasadek V_1 , albo może też składać się z jednej rury, stanowiącej przewód główny R (ryc. 2.), do której wpuszczona jest podwójna rurka Pitota z kanałem dopływowym E i z kanałem odpływowym A. Wodomierz, który musi należeć do któregoś z dozwolonych systemów wodomierzy, jest umieszczony w przewodzie pobocznym, łączącym się z rurą Venturiego, albo jest połączony z rurką Pitota. Wodomierz ten mierzy tylko ilość wody, przepływającą przez przewód poboczny, względnie przez rurkę Pitota.

więcej przewód główny R (ryc. 2.), do której wpuszczona jest podwójna rurka Pitota z kanałem dopływowym E i z kanałem odpływowym A. Wodomierz, który musi należeć do któregoś z dozwolonych systemów wodomierzy, jest umieszczony w przewodzie pobocznym, łączącym się z rurą Venturiego, albo jest połączony z rurką Pitota. Wodomierz ten mierzy tylko ilość wody, przepływającą przez przewód poboczny, względnie przez rurkę Pitota.

5. Można w przewodzie pobocznym umieszczać wentyle, które umożliwiają odłączenie wodomierza od głównej rury przewodowej, względnie od rurki Pitota; należy się jednak postarać o zaplombowanie tych wentylów.

6. Tarcza liczbową, umieszczoną na wodomierzu w przewodzie pobocznym (wodomierzu pobocznym), musi (por. także punkt 17 a i b przytoczonych przepisów z Dz. u. p. Nr. 209 z roku 1909) znaczyć według litrów, hektolitrów i metrów kubicznych całą ilość wody, przepływającą przez rurę przewodową.

7. Wodomierz poboczny można przed połączeniem go z przewodem pobocznym oddać do urzędowego zbadania. Trzeba będzie jednak przy tym zwrócić uwagę na to, że ilość wody, znaczona przez wodomierz poboczny, jest wielokrotnie większa od ilości wody, przepływającej przez wodomierz poboczny.

Po tego rodzaju urzędowem zbadaniu wodomierza pobocznego nie wystawia się jednak urzędowego świadectwa sprawdzenia, a c. k. Biuro cechownicze dla elektromierzy i wodomierzy prowadzi tylko zapiski co do wyników tego sprawdzenia wodomierza pobocznego.

Nawet jednak w tym przypadku, kiedy wodomierz poboczny sprawdza się osobno, istnieje obowiązek oddania samego wodomierza cząstkowego w miejscu jego ustawienia do urzędowego zbadania, po myślu punktu 2. niniejszych przepisów.

8. Cechowanie wodomierzy cząstkowych winno się odbywać po myślu postanowień punktu 6. przytoczonych przepisów; w szczególnych przypadkach należy zwłaszcza zabezpieczyć także zapomocą plomb połączenie wodomierza pobocznego z przewodem pobocznym i z główną rurą przewodową, względnie z rurą Venturiego.

Jeżeli wentyle znajdują się w przewodzie pobocznym (por. poprzedni punkt 5.), należy także nałożyć plomby na te wentyle celem uniknięcia ich przedstawienia.

9. W świadectwie sprawdzenia, odnoszącym się do wodomierza cząstkowego, trzeba będzie także uwidocznić kaliber głównej rury przewodowej, względnie rury Venturiego, kaliber przewodu pobocznego oraz kaliber połączonego z przewodem pobocznym wodomierza, jakieżego jego system.

Jeżeli wodomierz poboczny przed połączeniem go z przewodem pobocznym zbadany został urzędownie po myśli punktu 7. niniejszych przepisów, należy to uwidoczyć w odpowiedniem miejscu w świadectwie sprawdzenia, odnosząc się do wodomierza częściowego, a nadto wskazać w niem ten stwierdzony przy sprawdzeniu czynnik, przez który należy pomnożyć ilość wody, przepuszczanej przez wodomierz poboczny, aby uzyskać ilość przez niego znaczoną.

10. Co do ponownego cechowania obowiązują w ogólności postanowienia przepisów, ogłoszonych w Dz. u. p. Nr. 209 z roku 1909 (por. punkty 23. i 24. tychże przepisów). Przy ponownym cechowaniu wodomierzy częściowych wolno jednak w tym przypadku, jeżeli wodomierz poboczny zbadano wedle świadectwa sprawdzenia przed połączeniem go z przewodem pobocznym i jeżeli wodomierz ten

wtedy odpowiadał przepisom, poddać ponownemu ocechowaniu jedynie wodomierz poboczny, uwzględniając czynnik, wskazany w świadectwie sprawdzenia (por. poprzedni punkt 9.).

11. Po myśli postanowień rozdziału IX. punktów 25. do 28. wymienionych na ostatku przepisów należy wodomierze częściowe uważać pod względem należyciści za wodomierze o kalibrze większym jak 80 mm.

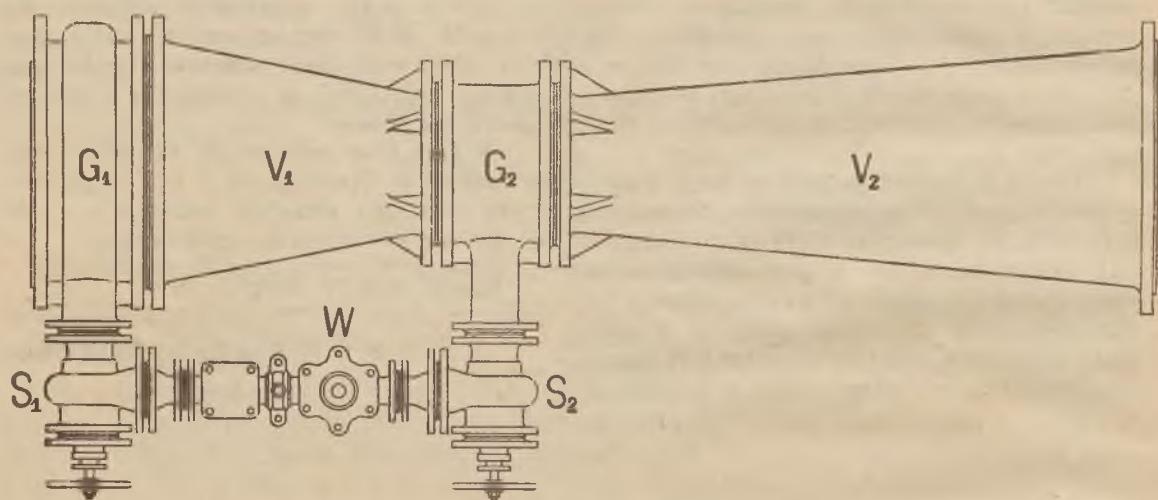
12. C. k. Biuro cechownicze dla elektromierzy i wodomierzy w Wiedniu wyda w każdym poszczególnym przypadku potrzebne zarządzenia co do stemplowania przy ponownym cechowaniu.

Wiedeń, dnia 18. listopada 1912.

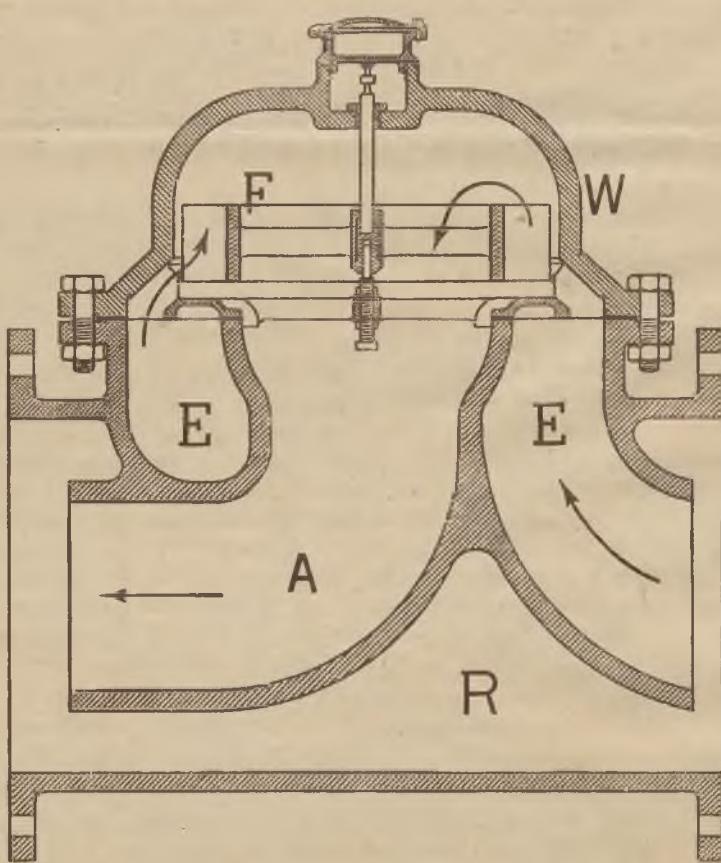
C. k. Główna Komisja miar i wag:
Lang wlr.

System VI. wodomierzy.

Ryc. 1.

Ryc. 2.

233.

Rozporządzenie Ministerstwa robót publicznych z dnia 21. grudnia 1912,
 którym ogłasza się postanowienia dodatkowe do przepisów, dotyczących urzędowego badania i uwierzytelniania przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności.

Dodatkowo do rozporządzeń ministerialnych z dnia 21. grudnia 1903, Dz. u. p. Nr. 261, z dnia 17. grudnia 1909, Dz. u. p. Nr. 211, i z dnia 31. stycznia 1912, Dz. u. p. Nr. 33, podaje się do wiadomości publicznej następujący dodatek do przepisów, dotyczących urzędowego badania i uwierzytelniania przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności, wydany przez c. k. Główną Komisję miar i wag.

Postanowienia dodatku tego wchodzą w życie z dniem 1. stycznia 1914.

Trnka wlr.

Dodatek trzeci do przepisów, dotyczących urzędowego badania i uwierzytelniania przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności.

Uzupełniające przepisy, ogłoszone w Dz. u. p. Nr. 261 z roku 1903, dotyczące urzędowego badania i uwierzytelniania przyrządów do pomiaru zużycia elektryczności (rozdział VI., punkty 26. do 37.), zarządza się, że elektromierze można poddawać urzędowemu sprawdzeniu tylko wtedy, jeżeli zaciski, znajdujące się na liczydłach, odpowiadają pod względem swego oznaczenia następującym postanowieniom:

1. Te zaciski, którymi się łączy elektromierze z siecią przewodów elektrowni (przedsiębiorstw), muszą być oznaczone literą „M”, te zaś zaciski, z którymi się łączy przewody, prowadzące do miejsca zużycia, literą „L”.

Zaciski, z którymi połączone są cewki upustowe liczników, winny mieć oznaczenie „V”.

2. Przy miernikach prądu stałego należy w celu odpowiedniego uwidoczenia kierunku prądu dodać

do liter M względnie L, i to po prawej stronie u dołu, znaki + lub -.

Zaciski pięcioprzewodowego licznika prądu stałego należy oznaczyć przez „M $\ddagger$ ”, „M $\ddagger$ ”, „M $\ddash$ ”, „M $\ddash$ ”, „L $\ddagger$ ”, „L $\ddagger$ ”, „L $\ddash$ ”, „L $\ddash$ ”, zaś zacisk, przeznaczony dla przewodu wyrównawczego, liczbą „0”.

W liczniku trójprzewodowym dla prądu stałego należy zaciski, przeznaczone dla przewodów zewnętrznych, oznaczać zapomocą „M $\ddagger$ ” lub „M $\ddash$ ”, względnie „L $\ddagger$ ” lub „L $\ddash$ ”, zacisk zaś przeznaczony dla przewodu wyrównawczego winien być oznaczony liczbą „0”.

3. W licznikach prądu przemiennego dla zakładów wieloprądowych należy poczynić odróżnienia między zaciskami, przeznaczonymi dla przewodów fazowych, zapomocą liczb (1., 2., 3. itd.). Liczby te należy umieszczać koło litery M, względnie L, po prawej stronie u dołu.

Zaciski dla przewodu obojętnego należy w licznikach wieloprądowych oznaczyć liczbą „0”.

4. W licznikach prądu przemiennego z przetwornikami prądu lub przetwornikami napięcia należy oznaczyć jednakowo ulegające wzajemnemu połączeniu zaciski licznika i przetwornika prądu, względnie przetwornika napięcia; zaciski pierwotne przetwornika prądu, względnie przetwornika napięcia należy oznaczyć odrębnie od innych zacisków przez umieszczenie liczby rzymskiej I., i to po prawej stronie litery M u góry.

5. W licznikach dla taryfy wielokrotnej, które mają mniej liczydeł, niżby to odpowiadało ilości taryf, dla których licznik zbudowano (por. Dz. u. p. Nr. 33 z roku 1912), należy koło liter L umieścić z prawej strony u góry litery a, b, c itd. a to po myśli punktu 2. przepisów, ogłoszonych w przytoczonym właśnie Dzienniku ustaw państwa, według którego to punktu należy podać na tablicy, umieszczonej na liczniku, stosunek poszczególnych taryf, wedle których udziela się prądu.

Wiedeń, dnia 18. listopada 1912.

C. k. Główna Komisja miar i wag.

Lang wlr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24,
także w roku 1913. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słowiańskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1913** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w sklepie c. k. Drukarni nadwornej i państowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyla się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z założeniem uścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń poczty.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik	1849 za . . . 4 K 20 h	Rocznik	1870 za . . . 2 K 80 h	Rocznik	1891 za . . . 6 K — h
" 1850 "	. . . 10 " 50 "	" 1871 "	. . . 4 " — "	" 1892 "	. . . 10 " — "
" 1851 "	. . . 2 " 60 "	" 1872 "	. . . 6 " 40 "	" 1893 "	. . . 6 " — "
" 1852 "	. . . 5 " 20 "	" 1873 "	. . . 6 " 60 "	" 1894 "	. . . 6 " — "
" 1853 "	. . . 6 " 30 "	" 1874 "	. . . 4 " 60 "	" 1895 "	. . . 7 " — "
" 1854 "	. . . 8 " 40 "	" 1875 "	. . . 4 " — "	" 1896 "	. . . 7 " — "
" 1855 "	. . . 4 " 70 "	" 1876 "	. . . 3 " — "	" 1897 "	. . . 15 " — "
" 1856 "	. . . 4 " 90 "	" 1877 "	. . . 2 " — "	" 1898 "	. . . 6 " — "
" 1857 "	. . . 5 " 70 "	" 1878 "	. . . 4 " 60 "	" 1899 "	. . . 10 " — "
" 1858 "	. . . 4 " 80 "	" 1879 "	. . . 4 " 60 "	" 1900 "	. . . 7 " — "
" 1859 "	. . . 4 " — "	" 1880 "	. . . 4 " 40 "	" 1901 "	. . . 6 " — "
" 1860 "	. . . 3 " 40 "	" 1881 "	. . . 4 " 40 "	" 1902 "	. . . 7 " 50 "
" 1861 "	. . . 3 " — "	" 1882 "	. . . 6 " — "	" 1903 "	. . . 9 " — "
" 1862 "	. . . 2 " 80 "	" 1883 "	. . . 5 " — "	" 1904 "	. . . 5 " — "
" 1863 "	. . . 2 " 80 "	" 1884 "	. . . 5 " — "	" 1905 "	. . . 6 " — "
" 1864 "	. . . 2 " 80 "	" 1885 "	. . . 3 " 60 "	" 1906 "	. . . 12 " — "
" 1865 "	. . . 4 " — "	" 1886 "	. . . 4 " 60 "	" 1907 "	. . . 13 " — "
" 1866 "	. . . 4 " 40 "	" 1887 "	. . . 5 " — "	" 1908 "	. . . 9 " — "
" 1867 "	. . . 4 " — "	" 1888 "	. . . 8 " 40 "	" 1909 "	. . . 8 " 50 "
" 1868 "	. . . 4 " — "	" 1889 "	. . . 6 " — "	" 1910 "	. . . 8 " 40 "
" 1869 "	. . . 6 " — "	" 1890 "	. . . 5 " 40 "	" 1911 "	. . . 7 " — "

Cenę sprzedaży rocznika 1912 podaje się do wiadomości z początkiem stycznia 1913.

Pojedyncze roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przyznaje się opust 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

N.B. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w przeciągu czterech tygodni po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w przeciągu sześciu tygodni po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za opłatą ceny handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego począwszy od roku 1849. i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w sklepie c. k. Drukarni nadwornej i państowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwione jest uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części podług materyj.